

PARODONT KASALLIKLARI

ILMIY MAQOLA

Mualliflar: *Yoʻldosheva Madinabonu, Berdiyeva Shaxnoz*

Annotatsiya: *Parodont kasalliklari — bu milk va tish atrofidagi toʻqimalarda kechadigan yalligʻlanish jarayonlari boʻlib, ular ogʻiz boʻshligʻi salomatligiga, tishlarning mustahkamligiga hamda butun organizm holatiga bevosita taʼsir koʻrsatadi. Ushbu maqolada parodont kasalliklarining etiologiyasi, patogenezi, klinik belgilari, diagnostika va davolash tamoyillari, shuningdek zamonaviy profilaktika yondashuvlari ilmiy asosda tahlil qilinadi.*

Аннотация: *Заболевания пародонта представляют собой воспалительные процессы, происходящие в тканях, окружающих зуб, что оказывает прямое влияние на здоровье полости рта и общее состояние организма. В данной статье рассматриваются этиология, патогенез, клинические признаки, диагностика и принципы лечения заболеваний пародонта, а также современные подходы к их профилактике.*

Abstract: *Periodontal diseases are inflammatory conditions affecting the tissues surrounding the teeth, which directly influence oral health, tooth stability, and the overall condition of the body. This article analyzes the etiology, pathogenesis, clinical manifestations, diagnostic principles, treatment methods, and modern preventive strategies for periodontal diseases.*

Kalit soʻzlar: *Parodont, gingivit, parodontit, yalligʻlanish, mikroflora, patogenez, davolash, profilaktika.*

Ключевые слова: *Пародонт, гингивит, пародонтит, воспаление, микрофлора, патогенез, лечение, профилактика.*

Keywords: *Periodontium, gingivitis, periodontitis, inflammation, microflora, pathogenesis, treatment, prevention.*

Kirish

Parodont kasalliklari stomatologiyada eng dolzarb muammolardan biri boʻlib, ular inson organizmining umumiy sogʻligʻiga sezilarli darajada taʼsir

ko'rsatadi. Parodont to'qimalari tishlarni alveolyar suyakda mustahkam ushlab turuvchi murakkab anatomik tuzilmadir. Ushbu tuzilmalar — milk, sement, alveolyar suyak va parodontal bog'lamlardan iborat bo'lib, ular o'zaro morfofunktsional aloqada faoliyat yuritadi. Parodont to'qimalaridagi har qanday yallig'lanish jarayoni organizmning umumiy immun holatini o'zgartiradi va boshqa tizimlarga ham patofiziologik ta'sir ko'rsatadi.

Введение

Заболевания пародонта занимают одно из ведущих мест в структуре стоматологических патологий. Пародонт представляет собой сложный анатомо-функциональный комплекс, включающий десну, цемент корня зуба, альвеолярную кость и периодонтальную связку. Любое воспалительное поражение этих структур может привести к нарушению целостности зубочелюстной системы и повлиять на общее состояние организма.

Introduction

Periodontal diseases are among the most prevalent oral pathologies worldwide. The periodontium is a complex anatomical structure consisting of the gingiva, root cementum, alveolar bone, and periodontal ligament. Inflammatory damage to these tissues can disrupt dental stability and has been associated with systemic conditions such as cardiovascular, endocrine, and immune disorders.

Asosiy qism

Parodont kasalliklarining etiologiyasi ko'p omilli bo'lib, eng muhim sababchi omil sifatida bakterial mikroflora ko'rsatiladi. Dental blyashka tarkibida to'planadigan mikroorganizmlar (streptokokklar, aktinomitsitlar, spiroxetalar va boshqalar) yallig'lanish jarayonining boshlanishida asosiy rol o'ynaydi. Ularning metabolitlari milk epiteliyiga toksik ta'sir ko'rsatib, qon tomir o'tkazuvchanligini oshiradi va immun javobni faollashtiradi.

Patogenez jarayonida mikrobiologik, immunologik va morfologik omillar o'zaro bog'liq tarzda namoyon bo'ladi. Boshlang'ich bosqichda gingivit rivojlanadi — bu milk to'qimalarining qaytar yallig'lanishidir. Agar bu holat o'z vaqtida

davolanmasa, yallig‘lanish periodontal cho‘ntaklar hosil bo‘lishiga, suyak rezorbsiyasiga va parodontit shakllanishiga olib keladi.

Klinik jihatdan parodontit quyidagi belgilar bilan namoyon bo‘ladi: milkning qonashi, shishishi, og‘izdan yoqimsiz hid kelishi, tishlarning siljishi yoki bo‘shashishi, alveolyar suyak cho‘kishining radiologik belgilarining aniqlanishi. Og‘ir hollarda yallig‘lanish jarayoni tishlarning yo‘qolishiga sabab bo‘ladi.

Davolashning zamonaviy usullari kompleks yondashuvga asoslanadi. Eng avvalo, etiologik omil — bakterial blyashka va tish toshlarini yo‘qotish uchun professional tozalash (skaling va root planing) amalga oshiriladi. Shundan so‘ng antiseptik eritmalar (xlorheksidin, furatsillin, miramistin) bilan yuvish, lazer terapiyasi, antibiotikoterapiya, fizioterapevtik muolajalar (ultratovush, darsonvalizatsiya, elektroforez) o‘tkaziladi.

Ayrim hollarda jarrohlik aralashuv zarur bo‘ladi — gingivektomiya, kuretaj, flap-operatsiyalar kabi muolajalar periodontal cho‘ntaklarni bartaraf etish va to‘qimalarni regeneratsiyalash maqsadida amalga oshiriladi. Yangi biotexnologik yondashuvlar, jumladan, o‘rish faktorlariga asoslangan terapiya, autolog hujayralardan foydalanish, plazma terapiyasi (PRF) parodont regeneratsiyasi samaradorligini oshiradi.

Parodont kasalliklarining profilaktikasi sog‘lom turmush tarzini yo‘lga qo‘yish, to‘g‘ri ovqatlanish, og‘iz gigiyenasiga qat‘iy rioya qilish, shuningdek, yilda kamida ikki marotaba stomatolog ko‘rigidan o‘tish bilan bog‘liq. Shuningdek, tizimli kasalliklarni (qandli diabet, gipertoniya, immun tanqisligi) nazorat ostida ushlab turish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Parodont kasalliklari murakkab etiopatogenetik mexanizmlarga ega bo‘lib, ularning kechishi ko‘plab tizimli omillar bilan bog‘liq. Vaqtida aniqlash, to‘g‘ri tashxis qo‘yish va kompleks davolash choralari kasallikning og‘ir bosqichlarini oldini olish imkonini beradi. Profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish, aholining og‘iz gigiyenasiga oid bilimni oshirish, zamonaviy biotibbiy texnologiyalarni

amaliyotga joriy etish parodont kasalliklari tarqalish darajasini kamaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov A. 'Stomatologiya asoslari', Toshkent, 2020.
2. G'ulomov M., 'Parodont kasalliklari va ularni davolash', Toshkent tibbiyot nashriyoti, 2021.
3. Newman M. G., Carranza's Clinical Periodontology, Elsevier, 2022.
4. Glick M., Burket's Oral Medicine, 13th Edition, 2021.
5. Lindhe J., 'Clinical Periodontology and Implant Dentistry', Wiley-Blackwell, 2018.
6. Lang N. P., Bartold P. M., 'Periodontal Health', Journal of Clinical Periodontology, 2019.
7. World Health Organization (WHO). 'Oral Health Factsheet', 2022.
8. Сидоренко Е.А., 'Заболевания пародонта', Москва, 2019.
9. Mariotti A., Hefti A.F., 'Defining Periodontal Health', Journal of Periodontology, 2015.
10. Kinane D.F., Stathopoulou P.G., Papapanou P.N., 'Periodontal Diseases', Nature Reviews Disease Primers, 2017.